

בלשון הקודש: רבי יוסי פתה, (ישעיה נז) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק. הצדיק אבד, בזמן שהקדוש ברוך הוא משגיח בעולם ואין העולם פראוי, ומזדמן הדין לשרות על העולם, אז הקדוש ברוך הוא נוטל את הצדיק שנמצא ביניהם כדי שישררה הדין על כל האחרים ולא ימצא מי שיגן עליהם.

דהא כל זמנא דזבאח שארי בעלמא, דינא לא יכיל לשלטאה על עלמא. מנלן ממשא, דכתוב, (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפני לפניו וגו'. ובגין כך קודשא בריך הוא נוטל לזבאח מביניהו וסליק ליה מעלמא, וכדין אתפרע וגבי דיליה. ספיה דקרא, כי מפני הרעה נאסף הצדיק. עד דלא ייתי רעה לשלטאה על עלמא נאסף הצדיק. (ד"א כי מפני הרעה נאסף עד לא ישלוט הרעה בעלמא) דבר אחר כי מפני הרעה, דא יצר הרע.

בלשון הקודש: שהרי כל זמן שהצדיק שורה בעולם, הדין לא יכול לשלט על העולם. מנין לנו? ממשא, שכתוב (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפני לפניו וגו'. ומשום כך הקדוש ברוך הוא נוטל את הצדיק מביניהם ומסלק אותו מן העולם, ואז נפרע וגובה את שלו. סוף הפסוק – כי מפני הרעה נאסף הצדיק. פטרם תבא הרעה לשלט על העולם נאסף הצדיק (ד"א כי מפני הרעה נאסף, טרם תשלט הרעה בעולם). דבר אחר כי מפני הרעה – זה יצר הרע.

צווח הנביא ישעי' (נז, א) "הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק", והיינו דאפי' צדיק אחד שנפטר הוא כדי לעורר את ישראל מפני הרעה העתידה לבוא, (וכדי שהצדיק לא יראה באותה רעה, אם לא ישובו בתשובה). אבל אם עם ישראל אינם שמים על לב להבין את זה (וסבורים שמיתת צדיקים מכפרת ואין להם מה לדאוג וכדו'), אזי הקב"ה מוסיף לקחת צדיקים ובעלי חסד נוספים, כדי שירגישו שזוהי הסיבה לפטירתם "מפני הרעה" ר"ל, וישובו בתשובה. (כן פירש שם המצוד, ובעיני במהר"ם ב"ק ס. מהדו"ב).

ומבואר בהו"ל ובספה"ק שיש בפטירת כל צדיק צווחה נוראה לעם ישראל לשוב בתשובה, והתראה עצומה מפני הרעה שח"ו יכולה לבוא, אם ח"ו "אין איש שם על לב". ולכן חובה גדולה מוטלת עלינו להתבונן באסון הנורא שאירע, ולהבין מהי הצרה הנוראה שאירע לנו באופן אישי, בפטירת כל צדיק, ומה הסכנה וההתראה שבכך, ומה ח' אלקינו שואל מעימנו בעת הזאת.

ועלינו להרגיש מה הפסדנו בפטירת החכם ולעורר לתשובה, ויש בדברים אלו גם זכות לעכב את הפורענות, כמבואר בגמרא (סנהדרין קח). שהקב"ה המתין עם המבול ז' ימי אכלו של מתושלח "ללמדך שהספדן של צדיקים מעכבין את הפורענות לבוא" וביאר שם המהרש"א כיון דהקב"ה ממתין לראות אולי ישובו בתשובה ע"י ההספדים.

וכל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ח' בפטירת הצדיק המקובל, בעל החסד, נטע שעשועים, גן ההדסים, ערוגת הבושם, נר ישראל, בריח-התיכון של רבבות אלפי ישראל זצוקללה"ה.

מורנו הגה"ק זצוקללה"ה, מלבד גדלותו בנגלה ובנסתר שלמד הכל מהרשב"י, כמו שכתוב בפרשת השבוע (במדבר יב, ח) "פה אל פה אדבר בו ומראה ולא כהיודת ותמנת ח' "